

Metodologie sociální práce

I. HUMANISTICKÉ A EXISTENCIÁLNÍ TEORIE

Orientují se na vnitřní svět člověka, často kladena otázka: „*jaký má život smysl?*“

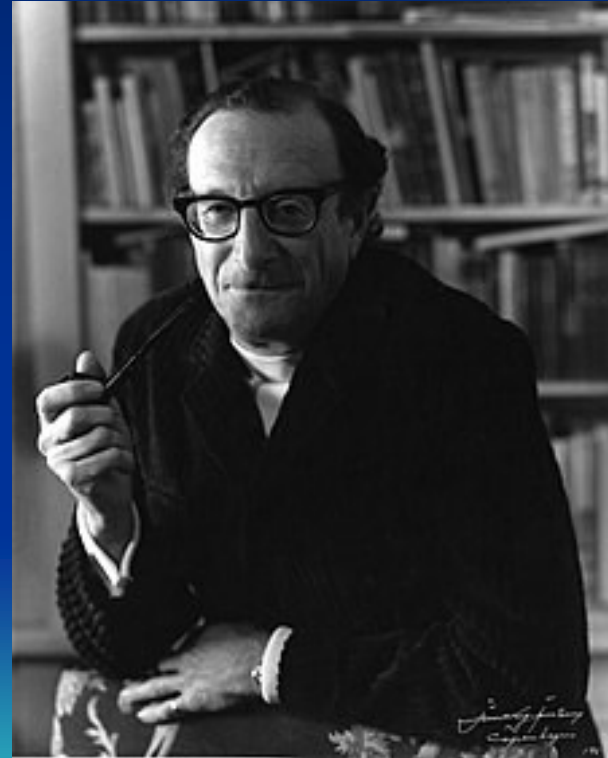
Úkolem soc. pracovníka je odhalovat u klienta významy situací, které prožívá. Všímat si, zda klient už podobnou situaci prošel a jeho minulé reakce na tyto situace (porovnání zkušenosti). Klienta je nutné brát jako partnera.

- 1. přístup orientovaný na klienta** - dát klientovi možnost, aby viděl účelnost a racionalitu svého života (zavedl Rogers),
- 2. transakční analýza** - člověk je samostatná, autonomní jednotka, která má dost síly a odpovědnosti, aby řídila svůj život (Berne),
  - Každý člověk může myslet (schopnost učit se)
  - Lidé mohou dělat rozhodnutí a utvářet svůj život
  - Každý má zodpovědnost sám za sebe
  - Lidé jsou autonomní jednotky (spontánnost, uvědomování si a prožívání životních situací)

Eric Berne (1910-1970)

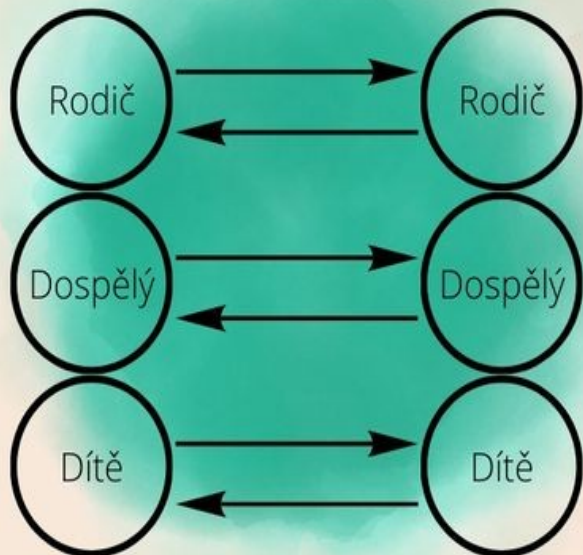
- Psycholog, psychoanalytik, zakladatel „Transakční analýzy“

- Cílem Transakční analýzy je **zdravý pozitivní rozvoj osobnosti**. V řeči TA by měl mít člověk emancipovaného Dospělého a Dítě schopné přirozených projevů, beze strachu z Rodičovského trestu. Vyspělá osobnost by dále měla být schopna:
  - spontánního, přirozeného, autonomního chování a navazování důvěrných vztahů
  - jasné nemanipulativní komunikace bez zažitých vzorců her (viz níže).
  - plně prožít přítomnou chvíli tady a teď
  - vyjádřit srozumitelně vlastní pocity

Paralelní transakce

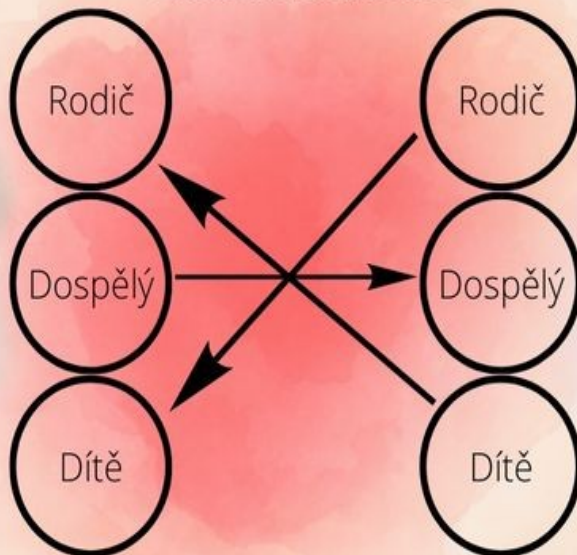

Zpráva je vyslaná z určitého egostavu, stejným egostavem je přijata a odpověď na ni běží stejnou cestou zpět.

Taková komunikace může pokračovat bez potíží do nekonečna.

Obě strany si vzájemně rozumí.

Zkřížená transakce

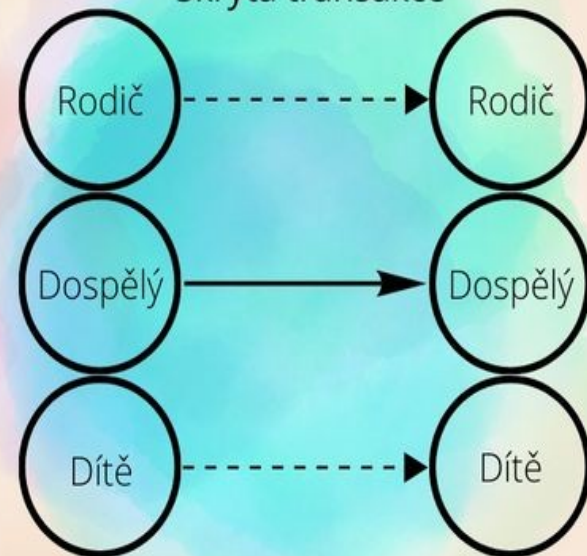

Jestliže odpověď na zprávu je vyslána z jiného egostavu, než na který byla adresována, nebo je směřována na jiný egostav, než ze kterého byla původní zpráva vyslána.

Vysílající neobdrží očekávanou reakci, má pocit nedorozumění a

komunikace je v tu chvíli přerušena.

Skrytá transakce

Úspěch komunikace v tomto případě závisí na tom, zda ten, komu je skrytá zpráva určena, může jejímu obsahu porozumět a zda na to přistoupí.

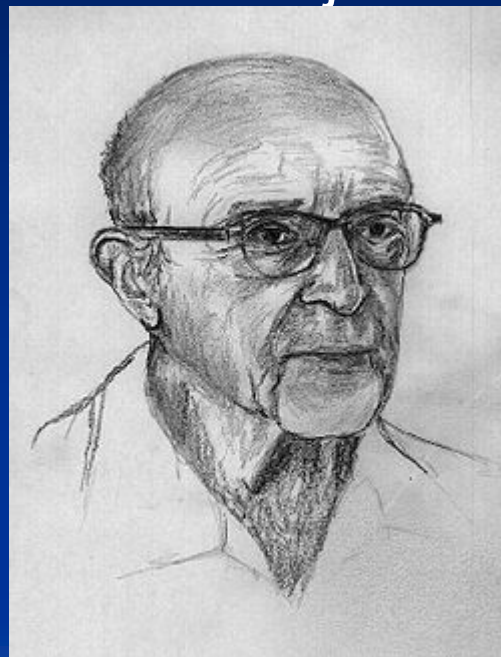
Vzniká "komunikační šum".

Carl Ransom Rogers (1902-1987)

Prosazoval „na osobu zaměřenou terapii“
(angl. Person-Centered Approach), která studuje osobnost
z vnitřního

vztažného rámce, což se
projevuje důrazem na pohled
z klientova hlediska.

Uplatňoval kombinace empatie
(vcítění), kongruence (shody)
a reflexe (porozumění, účast na
pacientově světě). Vedení psychoterapie zakládal na
bezpodmínečném pozitivním přijetí klienta
psychoterapeutem.

- Cílem terapie podle Rogerse je tedy nepodmíněné pozitivní sebepřijetí. Dále tzv. „dobrý život“, což je spíše shrnutí principů, obsažených v jeho ostatních spisech. Mezi jeho znaky patří:
  - vzrůstající otevřenost prožívání
  - vzrůstající existenciální kvalitažití
  - vzrůstající důvěra v sebe a svůj organismus
  - plnější fungování (plnějšížití v právě přítomném okamžiku).

- Rogers změnil i pohled na člověka, který vyhledá terapeutickou pomoc, zaměnil běžně v každodenní praxi používané označení „pacient“ termínem „klient“. Zastával názor, že pokud člověka, který žádá o pomoc, označíme za „pacienta“, přispějeme tak spíše k jeho problému než k řešení.

Viktor Emil Frankl (1905-1997)

existenciální analýza

- člověk potřebuje naplňovat potřeby; není-li některá oblast naplněna, vznikají těžkosti, psych.poruchy, problémy a to se odráží na zdraví (Frankl).

existenční vakuum

- Viktor Frankl vystihl lidskost člověka, jeho logoterapie vidí v člověku bytost hledající smysl a reaguje na volání po smyslu, které dnes nezaslechnuto zanikne. Jsou tři možnosti, jak dát životu smysl:
- vykonáním činu - smysluplné lidské dílo je zacíleno za hranice vlastního já; nevyžaduje přitom hrdinské činy - každý čin vykonaný s ohledem na druhé se stává sebepřesahujícím, lidským a smysluplným
- prožitím zážitku, který obohacuje a povznáší, přičemž nejvyšší hodnotou je láska
- utrpením, které je součástí každého života. I v beznadějně situaci (např. neoperativní karcinom), z níž není úniku, vidí za jistých okolností smysl.

Podle F. je důležité vědomí svobody –
důležité rozlišování:

- **svobodu od něčeho**
  - pomoci zbavit se negativních věcí (p. kouření)
- **svoboda k něčemu**
  - nasměrována na zodpovědnost člověka

II. SOCIÁLNĚ PSYCHOLOGICKÉ A KOMUNIKAČNÍ MODELY

- **teorie rolí**

Linton a Mead = autoři; v rámci života hrajeme určité role;

a) **role připsané** – výsledek skutečností, které neovlivníme (věk, pohlaví...)

b) **role získané** – výsledek naší činnosti, p. vzděláním, postavením + adekv. chování

c) **role vnucené** – následek nepříznivé situace z vnějšku, p. nezaměstnanost

- **etiketizací teorie** – zdůrazňována tendence lidí označkovat ... spojovat s ur. věcmi určité chování člověka

III. SYSTEMATICKÝ PŘÍSTUP

Ve vztahu pracovníka ke klientovi – dvojí postoj:

- ***nabízená spolupráce***
  - cíl (o jaký problém jde...)
  - jednotlivé kroky
  - kritéria (bylo-li cíle dosaženo a proč)
- ***přebírání starostí***

IV. KOGNITIVNĚ-BEHAVIORÁLNÍ TEORIE

- Základní teze behav. teorie
  - projevy chování jsou naučené a souvisí s určitým prostředím.

To co se mi jeví jako nevhodné, se snažím změnit – metodou učení.

V. PŘÍSTUP ORIENTO VANÝ NA ÚKOLY

Sebemenší úspěch člověka motivuje - hybná síla.
Klientovi dáváme určité úkoly (malé kroky) a daří-li se mu, bude spokojený, stoupne mu sebevědomí a má pocit, že problém řeší sám.

1. *interpersonální konflikty*
2. *neuspokojení ze sociálních vztahů*
3. *problémy s formálními organizacemi*
4. *problémy s naplňováním rolí*
5. *problémy v souvislosti se soc. změnami*
6. *emocionální úzkost*

KONEC PREZENTACE

